

Wie stopt de digitale ontwrichting?

De digitale revolutie heeft ons leven ontwricht, luidt de heldere diagnose van Marietje Schaake in *De stille coup*. Wat kunnen we er tegen doen?

tekst **Tanny Dobbelaar**

Wie in het analoge tijdperk geboren is, weet nog hoe het is om je te vervelen, om verliefd te worden op iemand die je in een datingapp nooit instemmend naar rechts zou swipen. Of om geholpen te worden door échte mensen achter een toonbank, in plaats van te moeten klungelen met een chatdienst. Digitalisering heeft veel menselijkheid uit de samenleving geramd.

In *De stille coup* geeft Marietje Schaake geen ruimte aan nostalgische vergelijkingen. Ze analyseert vooral haarscherp de huidige digitale wereldwijde ontwrichting. Belangrijkste probleem daarbij zijn de overheden die de grootste techbedrijven van de wereld (Google, Amazon, Facebook (Meta) en Apple) hun ongebreidelde gang laten gaan.

Voorbeelden te over: onze privacy ligt op straat, desinformatie en nepnieuws verpest verkiezingen, elk mobieltje kan spionagesoftware bevatten. Om maar te zwijgen over algoritmen die, zoals bij de Belastingdienst, vooroordelen van de makers kopiëren en daardoor discrimineren.

Het boek is gebaseerd op Schaakes jarenlange ervaring als cyberexpert. Tegenwoordig is ze directeur van het Cyber Policy Center van de Universiteit van Stanford, waar ze ook lesgeeft en de gevolgen van kunstmatige intelligentie onderzoekt. Daarvoor werkte

ze tien jaar als Europarlementariër voor D66 aan Europees cyberbeleid, zoals aan de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) die in 2016 door de EU is aangenomen. De totstandkoming ervan ging gepaard met een ongekende stortvloed aan lobbyactiviteiten, schrijft Schaake: 'Bedrijven gaven tegendruk en gebruikten elke truc en tactiek uit hun draaiboek'. Facebook verdubbelde zijn lobbybudget en dreigde investeringen in Europese landen terug te trekken. Vergeefs: de AVG werd 'de meest robuuste online privacybescherming ter wereld'.

De stille coup is oorspronkelijk in het Engels geschreven, hier en daar aangevuld met Nederlandse voorbeelden. Het is goed gecomponeerd en focust scherp op de gevolgen van de digitale revolutie voor de democratie. Het boek bevat veel feiten. Sommige bekend uit het nieuws van afgelopen jaren, maar andere laten je de mond openvallen. Chips uit broodroosters en wasmachines worden nu hergebruikt in Iraanse drones die boven Oekraïne vliegen. Wie had dat kunnen voorstellen?

Schaake schrijft onder meer over haar ervaringen als internationaal waarnemer bij landelijke verkiezingen in Kenia in 2017. In deze uiterst kwetsbare democratie overheersten ook toen al geweld, corruptie en wantrouwen. Digitalisering kon verkiezingsfraude tegengaan, zo geloofden >>

FOTO GETTY